Modellbaserte slutninger

Geir R. Karlsen

Kausale sammenhenger

Dersom en skal trekke slutninger om kausale sammenhenger, bør følgende sjekkes:

Statistiske sammenhenger
- Hvis A, så B

Tidsrekkefølge
- Autoritær holdning – militær karriere

Andre forklarende variabler
- Statistisk kontroll

Sammenhenger mellom variabler

Direkte effekt – variabler påvirker hverandre direkte

Indirekte effekt – variabler påvirker hverandre gjennom en eller flere andre variabler

Spuriøse sammenhenger – tilsynelatende sammenhenger mellom variabler som skyldes tilfeldigheter

feilslutninger

Aggregative feilslutninger – en drar slutninger på lavere nivå enn data tillater

(1) Regioner med mange protestanter har mange selvmord
(2) Regioner med mange katolikker har få selvmord
(3) Protestanter gjør flere selvmord enn katolikker (?)

tidsfeilslutninger

Slutninger om utvikling over tid baseres på tverrsnittsdata

- Hypoteser om normutvikling over tid baseres ofte på å intervjue unge og gamle på samme tidspunkt.
- Hvilke slutninger kan en trekke om eventuelle funn av forskjellige holdninger mellom generasjonene?

Typer sammenhenger

Deterministiske – stokastiske

Lineær – kurvelineær

Positiv – negativ

Typer variabler

Endimensjonale variabler – egenskaper kan måles ved hjelp av en variabel – kjønn, inntekt, etc.

Flerdimensjonale variabler – egenskaper må måles ved hjelp av flere variabler – holdninger, sammensatte egenskaper som kunnskap, etc.

Variabler og slutninger

Generell fremgangsmåte:

teori --- begreper --- operasjonaliseringer --- måleinstrumenter

Eksempel – politisk interesse

Politisk interesse – deltakelse i kommunevalg

Politisk interesse – deltakelse i kommunepolitikk og deltakelse i internasjonal politikk

Politisk interesse – deltakelse i kommunepolitikk, deltakelse i internasjonal politikk, deltakelse i miljøpolitikk og deltakelse i likestillingspolitikk

Dess flere måleinstrumenter, dess mer valid og reliabel blir konklusjonene